

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 22 februari – 12:00 uur d.d. 23 februari

5.1.2e

Directie Communicatie

 Vragen? Mail naar 5.1.2e@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen NL Actief KNZB & ZwemOnderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Media blikken vooruit op de persconferentie op basis van de (wederom) uitgebreid gelekte informatie over aanstaande 'kleine' versoepelingen. Volgens verschillende media neemt de druk op het kabinet toe. Volgens de Volkskrant stijgt de overtuiging bij het kabinet dat de aanpak van de gezondheids crisis onder de ouderen niet mag leiden tot een 'jongeren crisis'. En dat het land na een lange winter 'snakt naar iets van bevrijding.' AD en De Telegraaf koppen op de voorpagina dat 'de rek eruit is'. Trouw en de Volkskrant hebben kritiek op de onvoorspelbaarheid van het coronabeleid die uit de nieuwe maatregelen zou blijken. Volgens Trouw is het van belang dat er heldere argumenten achter het beleid, en niet de 'wet van de hardste schreeuwers'. De Volkskrant is kritisch op de routekaart 'waar je bijna niks meer over zou horen'.
- In aanloop naar de persconferentie laten ook weer allerlei sectoren en belangenclubs van zich horen middels persberichten en (media-)optredens om te pleiten voor versoepeling van maatregelen. Branchevereniging NL Actief zegt dat sportscholen vinden dat zij als essentiële sector bestempeld moeten worden door de overheid en pleit voor een gedeeltelijke heropening van de sportscholen. De Koninklijke Nederlandse Zwembond en ZwemOnderwijs pleiten voor het hervatten van zwemlessen.
- Het terugtrekken van drie vooraanstaande leden uit Herstel-NL en de verklaring van voorzitter Robin Fransman is een tijd lang onderwerp van gesprek. Herstel-NL stelt dat de leden zich hebben teruggetrokken omdat de organisatie door 'kringen rond het kabinet' onder druk zou zijn gezet om de campagne te staken en weggezet zou zijn als 'activistisch.' Herstel-NL onderbouwt deze claims niet en weigert opheldering te geven. Volgens De Telegraaf zorgt het 'ongefundeerde' bericht voor 'opschudding aan het Binnenhof' wanneer verschillende bewindspersonen vanochtend aangeven zich niet te herkennen in de verklaring. Op Twitter ontstaan twee kampen: een kant gelooft de verklaring van Herstel-NL niet. De andere kant betuigt steun en noemt de vermeende druk vanuit de overheid 'ongelooflijk' en 'heel eng'.

Karakterisering van de berichtgeving

- Relatief veel aandacht voor verschillende sectoren (zoals kappers) en getroffen groepen (zoals studenten), die hoopvol uitkijken naar de versoepelingen die naar alle waarschijnlijkheid worden aangekondigd in de persconferentie.
- In aanloop naar de persconferentie komen media met (korte) analyses van de versoepelingen in andere EU-landen.
- Media koppelen de start van het hooikoortsseizoen aan corona, gezien het voor hooikoortspatiënten lastig is om onderscheid te maken tussen hooikoortsklachten en coronaklachten. Media geven het belang van testen bij klachten nogmaals aan.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- In het Sint Elisabeth Verpleeg- en Gasthuis in Amersfoort zijn 22 bewoners overleden die positief waren getest.

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de social mediakanalen van VWS veel vragen over de vaccinatieplanning. Mensen kunnen zichzelf niet terugvinden en/of weten niet waar ze de planning moeten vinden. Daarnaast vragen 65+ers zich af waarom ze zo laat aan de buurt zijn? Ook de vraag hoe de samenleving er na de vaccinatieperiode uit gaat zien. Mag ik dan weer naar feestjes? Moet ik dan nog steeds een mondkapje op? Via de social mediakanalen van minister De Jonge ook veel vragen over de vaccinaties. Mensen willen een duidelijkere planning en willen graag weten wanneer ze zelf écht een vaccin kunnen verwachten. Ook vragen vanuit docenten die willen weten of zij, mocht het onderwijs verder opengaan, ook prioriteit krijgen bij het vaccineren.
- Via de social mediakanalen van minister de Jonge veel vragen over de versoepelingen van de maatregelen. Vanuit de verschillende contactberoepen, voornamelijk pedicures en alternatieve geneeskunde, komt de vraag waarom zij niet open mogen? Ook vragen mensen zich af waarom de avondklok blijft terwijl er was gezegd dat deze als eerste opgeheven zou gaan?
- Via de social mediakanalen van minister Van Ark de vraag of bepaalde faciliteiten weer open kunnen (bijvoorbeeld sportcentra)

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Het AD schrijft dat medewerkers van de GGD Brabant-Zuidoost vorige week in Eindhoven twee kankerpatiënten hebben ingeënt tegen corona zonder dat ze daar recht op hadden. Het gaat om een 78-jarige man die in maart een chemokuur

krijgt en een jongere man die binnenkort wordt geopereerd. Beiden smeekten om een vaccin en werden uiteindelijk aan een prik geholpen. **Directeur Ellis Jeurissen van de GGD Brabant-Zuidoost** heeft haar medewerkers opnieuw geïnstrueerd dit niet te doen. Jeurissen vertelt dat ze het de medewerkers heeft vergeven en dat ze zelf ook wel eens een uitzondering heeft gemaakt. Toch zegt ze dat dit 'niet kan en niet mag'.

- Volgens het AD blijkt uit stukken die de krant in handen heeft gekregen via een beroep op de Wob, dat China vorig jaar via koningin Máxima heeft geprobeerd om aan Nederlandse mondkapjes te komen. Alibaba-topman Jack Ma zou contact hebben opgenomen met de koningin. Nederland liet op 10 februari 2020 een vliegtuig vol mondkapjes, handschoenen, overalls en andere hulpmiddelen via Schiphol naar het Chinese Wuhan vertrekken. Volgens een woordvoerder "houdt deze vlucht geen verband met de Alibaba-lobby".
- Volgens voorlopige resultaten van een onderzoek door het Usher Institute van de Universiteit van Edinburgh onder de Schotse bevolking lijkt het gevaar dat ziekenhuisopname noodzakelijk wordt, vier weken na de eerste inenting enorm geweken. Het gaat om 85% van de mensen die een Pfizer/BioNTech vaccin kregen en 94% van de mensen die een dosis van AstraZeneca kregen toegediend. Het onderzoek zou voor het eerst op een nationaal niveau aantonen dat de vaccinatiecampagne werkt tegen ziekenhuisopnames. Onder 80-plussers was het 'beschermingspercentage' 81%.
- **Hoogleraar en Rabobank-prominent Barbara Baarsma, voormalig CPD-directeur Coen Teulings en econoom Bas Jacobs** hebben zich teruggetrokken uit **Herstel-NL**. De organisatie stelt dat dit komt doordat ze door 'kringen rond het kabinet' onder druk zijn gezet om de campagne te staken en weg zijn gezet als 'activistisch.' Herstel-NL onderbouwt deze claims niet. Zo kan een woordvoerder van Herstel-NL kan niet aangeven uit welke hoek de politiek druk komt, maar weet wel dat de voorzitter in ieder geval niet is benaderd. Herstel-NL heeft niet gereageerd op vragen vanuit de media om verduidelijking, maar geeft wel aan door te gaan met hun campagne. Volgens De Telegraaf zorgt dit ongefundeerde bericht voor 'opschudding aan het Binnenhof'. Later op de ochtend laten verschillende bewindspersonen weten zich niet te 'herkennen' in de bewering van Herstel-NL.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Verschillende media melden dat bij kappers de telefoon 'roodgloeiend' staat door klanten die alvast een afspraak willen inplannen. Uit een gesprek tussen premier Rutte's kapper Marco Rimmelzwaan en radio-dj Frank Dane tijdens zijn 538 Ochtendshow, blijkt dat de premier zelf ook al een kappersafspraak heeft staan op 6 maart. De RVD laat vanochtend weten dat premier Rutte zijn afspraken bij de kapper een jaar vooruit laat inplannen. Een afspraak die staat voor 6 maart is gemaakt voordat de kappers in december de deuren moesten sluiten, aldus de RVD.
- **LSVb-vicevoorzitter Freya Chiappino** zegt dat de rek bij studenten eruit begint te raken doordat studenten worden 'opgezogen in hun laptop' en 'verdrinken in eenzaamheid'. Volgens Chiappino staat het mentale welzijn van studenten onder 'immense druk' en als hier niet snel verandering in komt dan beginnen studenten hun leven 'met een enorme ontwikkelingsachterstand.'
- Uit een Volkskrant-verslag van een demonstratie in Alkmaar afgelopen zondag, wordt benadrukt dat de demonstranten aldaar vooral 'gewone Nederlanders' waren en geen 'viruswappies'. De demonstranten liepen een fakkeltocht; een 'mooie, vredige' traditie uit Frankrijk die niks met complotdenkers of relschoppers te maken zou hebben.

Welke geruchten worden genoemd?

- Uit gesprekken met een 'ingewijde' maakt het AD op dat het kabinet overweegt alle contactberoepen toe te staan en om de maatregelen op het gebied van sport meer gelijk te trekken met andere activiteiten voor jongeren tot 27 jaar.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- Volgens **INretail** bereiden winkeliers in heel Nederland ('van Zeeland tot Friesland, tot in Limburg') zich voor om hun filialen 'hoe dan ook' te heropenen. Dat zal begin maart gebeuren als de huidige lockdown nog niet afgelopen is.

Betekenisgeving

Welke waarschuwingen en oproepen worden gedaan?

- **Kennisinstituut Pharos** roept op het kabinet op om eenvoudige woorden en meer beeldmateriaal te gebruiken zodat laaggeletterden de informatie over de coronamaatregelen beter kunnen begrijpen.
- **Bestuursvoorzitter van het Maasstadziekenhuis Peter Langenbach** roept op om verstandig om te gaan met de versoepelingen. Langenbach benadrukt dat de ziekenhuizen nog steeds onder hoge druk staan en een code zwart-scenario voorbereiden. Daarnaast roept hij op om ziekenhuismedewerkers die directe covid-zorg verlenen versneld te vaccineren om het ziekteverzuim in de zorg zo laag mogelijk te houden.
- **De baas van de Verenigde Naties, António Guterres**, waarschuwt dat landen coronamaatregelen gebruiken als voorwendsel om mensenrechten te beperken. Andersdenkenden en onafhankelijke media zouden het zwijgen worden opgelegd. Guterres noemt geen namen.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- De verklaring van **Herstel-NL-voorzitter Robin Fransman** dat initiatiefnemers van Herstel-NL door 'kringen rond het kabinet onder grote druk zijn gezet' om hun werk tijdelijk te staken tot na de verkiezingen, zorgt voor veel discussie op Twitter. Aan de ene kant gelooft men de verklaring van Herstel-NL niet doordat er niet wordt aangegeven van wie die druk komt. Aan de andere kant zijn er ook mensen die hun steun betuigen aan de groep en het 'ongelooflijk' en 'heel eng' noemen dat de overheid 'invloed probeert uit te oefenen'.

- **OMT-lid Jan Kluytmans** plaatst in talkshow Op1 een kanttekening bij het inzetten van sneltesten om 'bepaalde activiteiten' in de maatschappij weer mogelijk te maken; 'niet alles kan'. Volgens Kluytmans blijft er sprake van risico's.
- Via de social mediakanalen van VWS uiten mensen onbegrip over de vaccinatievoorrang voor mensen met obesitas. Mensen zijn boos omdat obesitas een keuze zou zijn. Op deze manier zou 'slecht eten' gestimuleerd worden.
- Via de social mediakanalen van VWS worden kritiek geuit op voetballers die elkaar knuffelen na een doelpunt.

Hoe wordt naar de overheid (maatregelen) gekeken?

- In een opiniestuk in de Volkskrant pleiten **bijzonder hoogleraar geestelijke gezondheid, Colin van der Heiden**, en **psychiater Marjan Weeda** voor een team dat het kabinet vanuit een breder perspectief adviseert, waarbij de gevolgen op sociaal, economisch en gezondheidsgebied expliciet worden meegewogen. Volgens Van der Heiden en Weeda 'volstaat' het OMT niet langer, daar zouden we afscheid van kunnen nemen.

Commentaar in aanloop naar de persconferentie

- Media blikken vooruit op de persconferentie op basis van de (wederom) uitgebreid gelekte informatie over aanstaande 'kleine' versoepelingen. Volgens verschillende media neemt de druk op het kabinet toe. Volgens de Volkskrant stijgt de overtuiging bij het kabinet dat de aanpak van de gezondheids crisis onder de ouderen niet mag leiden tot een 'jongerencrisis'. En dat het land na een lange winter 'snakt naar iets van bevrijding.' AD en De Telegraaf koppen op de voorpagina dat 'de rek eruit is'. Trouw en de Volkskrant hebben kritiek op de onvoorspelbaarheid van het coronabeleid die uit de nieuwe maatregelen zou blijken. Volgens Trouw is het van belang dat er heldere argumenten achter het beleid, en niet de 'wet van de hardste schreeuwers'. De Volkskrant is kritisch op de routekaart 'waar je bijna niks meer over zou horen'.
- **Voorzitter van het Veiligheidsberaad Hubert Bruls** zegt namens het beraad dat er perspectief moet komen op versoepelingen en dan vooral voor buitenactiviteiten. De burgemeesters in het beraad zien namelijk dat Nederlanders naar buiten willen en dat ook al volop doen. Ook willen de burgemeesters dat de maatregelen vooral 'consequent, consistent en logisch' zijn. Bruls volgt de lijn van veel burgemeesters die zeggen dat 'de rek eruit is'.
- **Burgemeester Broertjes van Hilversum** is volgens Telegraaf stellig. "De samenleving moet open, dat kan niet anders. Het kabinet is de baas en wij zijn slechts uitvoerders, maar de samenleving snakt naar meer openheid. Hij benadrukt dat het vaccin het uiteindelijk op gaat lossen maar dat duurt te lang. Langzaam moet er een kier komen."
- In aanloop naar de persconferentie laten allerlei sectoren en belangenclubs van zich horen middels persberichten en (media-)optredens om te pleiten voor versoepeling van maatregelen. **Branchevereniging NL Actief** zegt dat sportscholen vinden dat zij als essentiële sector bestempeld moeten worden door de overheid. NL Actief vraagt de overheid om de sportscholen gedeeltelijk te openen, zoals dat voor 15 december het geval was. **De Koninklijke Nederlandse Zwembond en ZwemOnderwijs** pleiten voor het hervatten van de zwemlessen. De organisaties maken zich zorgen om de zwemvaardigheid van de kinderen, zeker gezien het aankomende warme weer. **De Landelijke Studentenvakbond (LSvb)** wil dat het kabinet ook studenten van hogescholen en universiteiten uitzicht biedt op versoepelingen van de coronamaatregelen. **Horecabranchevereniging Koninklijke Horeca Nederland (KHN)** wil bij de rechter afdwingen dat de sector weer open mag, als daar vandaag niet toe besloten wordt. Ook wil KHN een schadevergoeding voor de branche (het kabinet laat in reactie weten niet te willen vooruitlopen op de rechtszaak). Verder houden **rijschoolhouders** vandaag een landelijke protestactie, pleit **autobranchevereniging BOVAG** voor het het organiseren van proefritten en een verkoopgesprek op afspraak, zegt **branchevereniging ANBOS** dat schoonheidsspecialisten het 'ongelofelijk' en 'onacceptabel' vinden dat het kabinet overweegt kappers wel open te stellen, maar andere contactberoepen nog niet en moet volgens de **brancheorganisatie Samenwerking Verantwoord Zonnen (SVZ)** zonnestudio's ook snel weer open kunnen om faillissementen of gedwongen sluitingen te voorkomen.
- **Bestuursvoorzitter van het Maastadziekenhuis Peter Langenbach** roept op om verstandig om te gaan met de versoepelingen. Langenbach benadrukt dat de ziekenhuizen nog steeds onder hoge druk staan en een code zwart-scenario voorbereiden.
- Epidemioloog Frits Rosendaal (LUMC) vindt dat het tijd wordt dat premier Rutte en minister De Jonge eens een positievere boodschap brengen. Hij vindt dat er echt wel reden is tot optimisme, wijzende op het vaccineren. Dat denkt ook Arjen Bojn, Hoogleraar publieke instituties en Governance in Leiden. "Het kabinet heeft een succesverhaal in handen."

Opiniepeilingen

- Uit onderzoek van het Hart van Nederland-panel onder ruim 5.500 respondenten blijkt dat Nederland verdeeld is over het verlengen van de avondklok. Waar de ene helft van Nederland het nut ziet van de spertijd, voelt het voor de andere helft als onnodig opsluiten van de bevolking. Ruim 3000 mensen (55%) vinden het een goede zaak dat de avondklok met drie weken wordt verlengd. "Als er meer versoepelingen mogelijk zijn, maar daardoor de avondklok langer blijft, heb ik daar totaal geen problemen mee", vertelt een deelnemer. Aan de andere kant hebben 2300 mensen (42%) wél een probleem met de maatregel, zij zien de avondklok liever vandaag dan morgen verdwijnen. Veel mensen die tegen de spertijd zijn vinden dat er geen meetbaar bewijs is voor de maatregel. Vooral jongeren zijn klaar met de verplicht om voor 21.00 uur binnen te moeten zijn. 63% van hen is klaar met de avondklok. Bij de deelnemers boven de 50 jaar is het juist andersom, 68% van die groep ziet de noodzaak om de maatregel te verlengen. Daarnaast komen andere mensen met compromissen.